

§ 11**Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm -
Lägesrapport av hållbarhetskommissionens arbete**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 159-1936/2016

Beslut

1. Utbildningsförvaltningen överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Förvaltningen redovisade ärendet i ett tjänsteutlåtande från den 10 februari 2017, dnr 1.6.1-167/2017.

Kommunstyrelsen har remitterat en lägesrapport från ”Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm” som utgörs av fyra delrapporter som kommissionen har tagit fram under våren 2016. De behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling.

Förvaltningen lämnar framför allt synpunkter på rapporterna ”Den lärande skolan” och ”Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden”. Rapporterna utgör ett bra underlag för att beskriva skolverksamheten och tar upp angelägna aspekter för skolutveckling. Mycket av det som framkommer är också områden som förvaltningen redan arbetar med. Förvaltningen lämnar specifika synpunkter i ärendet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen, avdelningen för ekonomi och styrning samt avdelningen för personal och kompetensförsörjning.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Utbildningsförvaltningen överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde yrkandena mot varandra och förklarade sig finna att nämnden beslutat i enlighet med hans yrkande.

Reservation

Markus Nordström m.fl. (M) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
att därutöver anföra:

Sociala hållbarhetskommisionen publicerade vintern 2016/2017 fyra nya delrapporter som berör demokrati, utbildning, arbetsmarknad och stadsplanering. Moderaterna välkomnar det arbete som har gjorts och ställer sig positiva till flertalet av förslagen i rapporterna. Med det sagt finns det även åtgärder som vi är djupt kritiska till och ställer oss frågande till dess genomförbarhet. Nedan redovisas synpunkter på rapporterna ” Dold potential – hinder och möjligheter för ungas stockholmares etablering på arbetsmarknaden” respektive ” Den lärande skolan”.

Dold potential – hinder och möjligheter för ungas stockholmares etablering på arbetsmarknaden

I delrapporten dold potential föreslås åtgärder som att rikta sociala klausuler i upphandlingar till särskilt prioriterade grupper, att utveckla ett arbete med arbetsdifferentiering samt att främja kompetensbaserad och icke-diskriminerande rekrytering.

Att införa så kallade sociala krav i upphandling, som föreslås i rapporten, innebär att det offentliga ställer krav på att en viss andel av de anställda ska tillhöra en utsatt målgrupp för att företag ska få delta i en upphandling. Det är självklart att Stockholms stad ska säkerställa anständiga arbetsvillkor för medarbetare hos leverantörer som staden anlitar. Seriösa aktörer, rättssäkra arbetsförhållanden, transparenta upphandlingsmodeller och konkurrens på lika villkor ska prägla upphandlingar i Stockholms stad. Men samtidigt som vi måste värna goda villkor för jobben måste vi också värna de drivkrafter som får jobben att växa.

Sociala krav i upphandlingsförfaranden innebär alltför stora begränsningar i företagets möjligheter att förädla sina produkter och tjänster på bästa sätt. Förslaget stänger därmed ute företag som måste anpassa sig till den verkliga marknadens krav för att överleva. I vissa fall skulle det kunna innebära att företag tvingas säga upp befintlig personal för att möta upphandlingskraven från staden. Ett annat tänkbart scenario är

att en utrikesfödd person blir uppsagd för att ge plats åt en annan person från en av stadens definierade svaga grupper. Sociala krav vid upphandling blir då snarare integrationshämmande än främjande.

När det gäller förslaget om arbetsdifferentiering är det viktigt att understryka att många arbetsuppgifter som förekommer inom såväl förvaltningar som de flesta företag är specialiserade, systemberoende och kräver rätt kompetens. Därför kan differentiering av arbetet bli problematiskt. Både offentliga och privata aktörer är ofta intäktsfinansierade vilket också försvårar möjligheter att avsätta nödvändiga resurser för introduktion, handledning, mm. Med sagt innebär det inte att förslaget om arbetsdifferentiering ska avfärdas helt, men det behövs en noggrann analys för vilka yrkesområde och målgrupper där detta skulle kunna tillämpas. En arbetsdifferentiering får inte äventyra kvalitén på produkten eller tjänsten. Möjligheterna är dock begränsade då flera tjänster inom exempelvis myndighetsutövning och förskola kräver specifik utbildningsbakgrund eller legitimation.

Den lärande skolan

I delrapporten den lärande skolan lyfts insatser som infördes under Alliansens tid i majoritet och regeringsställning. I rapporten föreslås att flera av dessa borde utvecklas ytterligare. Däribland karriärtjänster för lärare där kollegialt lärande ingår, matematiklyftet och även vikten av en skolkultur som präglas av höga förväntningar på alla elever. Det är bra och välkommet.

Vi delar även uppfattningen att det krävs tydligare uppföljning av stödinsatser till elever med behov för att säkerställa att insatserna når alla elever. Resultatspridningen mellan skolor utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor och har förstärkts jämfört med tidigare, trots att det socioekonomiska tillägget idag står för en betydande del av utbildningsnämndens budget.

Moderaterna har tidigare påpekat att systemet med socioekonomiska tilläggsbelopp inte fungerar tillfredsställande samt föreslagit screening i övergång mellan förskola och grundskola för att hitta eleverna i tid, men vi har också tillskjutit medel för elever i behov av särskilt stöd. För att åtgärder och resurser ska vara effektiva krävs ordentlig uppföljning, utvärdering och styrning. Det är därför positivt att detta nu lyfts i rapporten.

Särskilt uttalande

Olle Burell m.fl. (S), Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP) och Freddy Grip (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt nedan:

Majoriteten anser att det är oerhört viktigt att unga stockholmare slutför gymnasiet. Vi vet att ett godkänt gymnasiebetyg idag i princip är helt nödvändigt för en långsiktig etablering på arbetsmarknaden. Under åtgärd A2.2.1: *Utred förutsättningarna för en alternativ utbildning för ungdomar som har avbrutit eller inte fullföljt gymnasiet*, föreslås att en ny skolform tas fram med inspiration i så kallade ”Second Chance-skolor”.

Vi tror att det är av största vikt att staden arbetar individanpassat med målgruppen och att vi inte låser oss vid en typ av skolform eller insats. En ung person bör mötas där hen är, och kan gynnas av praktik eller arbete en tid för att få verktyg att fullfölja gymnasiet såväl som att slussas in i vuxenutbildningen eller annan skolform som alternativ till ungdomsskolan.

Vi anser dock att det redan finns skolformer inom befintlig utbildningsstruktur i Stockholm som skulle kunna användas i betydligt högre utsträckning än vad som görs idag. Folkhögskolorna arbetar med en pedagogik som har visat sig effektiv på kortutbildade eller unga som inte fullföljt gymnasiet. Vi tror att betydligt fler som nås av vårt uppsökande arbete skulle kunna slussas till folkhögskolorna där de lärarledda timmarna är fler, klasserna mindre och det egna ansvaret inte lika omfattande. En ny lokal skolform skulle ta tid att upprätta och få etablerad på arbetsmarknaden. Vi tror att det i dagsläget är klokt att fokusera på hur folkhögskolorna kan användas mer än vad som görs idag.

I 2017 års budget ligger ett uppdrag att arbetsmarknadsnämnden i samarbete med utbildningsnämnden ska utveckla möjligheten för nyanlända och ensamkommande gymnasieelever att fortsätta till studier på Komvux eller folkhögskola. För att säkerställa att detta sker kan exempelvis ett uppföljningsuppdrag läggas i nästa års budget.

Särskilt uttalande

Lotta Edholm m.fl. (L) och John Kåberg (C) anmälde ett särskilt uttalande enligt nedan:

Den styrande majoriteten talar om ”en stad som håller samman” men prioriterar symboliska satsningar på råd, utskott och byråkrater framför konkreta satsningar som skulle kunna motverka de utmaningar vi har i Stockholm idag, med en gängbrottslighet som attraherar unga och som får sitt yttersta

uttryck i våldsdåd, med en utsatthet för kvinnor i delar av staden som hindrar dem i deras liv, med svårigheter för företagare att verka i delar av Stockholm och med stora skillnader i framtidsutsikter, skolresultat och arbetsmarknadsdeltagande beroende på var i Stockholm man bor.

De forskarrapporter som hållbarhetskommisionen har tagit fram är på det hela taget gedigna och intressanta och bidrar till vår samlade kunskap om Stockholm. Samtidigt kännetecknas den ideologiska utgångspunkten för hållbarhetskommisionens arbete av en statisk syn på individen, där den enskildes möjligheter att själv förändra sina livsvillkor inte berörs. Lösningar tänks genomgående ta formen av ytterligare politiska styrmedel, inte att undanröja de hinder som försvårar för människor att förverkliga sina livsdrömmar. Liberalerna menar att social hållbarhet förutsätter social rörlighet.

Majoriteten talar mycket om sociala investeringar som ett sätt att öka den sociala hållbarheten. Det faktiska arbetet med sociala investeringar har ännu inte lett till några resultat, och risken är stor att byråkrati och omständliga processer gör att de medel som har anslagits för sociala investeringar inte kommer till nytta.

Nedan lämnas specifika kommentarer utifrån utbildningsförvaltningens svar.

Skola

Högt ställda förväntningar och tydliga krav är grundläggande för att alla elever ska kunna lyckas i skolan. Precis som konstateras i delrapporten Den lärande skolan är det viktigt att skapa och upprätthålla en kultur med höga förväntningar, vilket har större betydelse för elever som saknar stöd hemifrån och förebilder som motiverar dem till att uppnå goda studieresultat.

För att försäkra sig om att krav och förväntningar efterlevs måste skolan utvärdera elevernas kunskaper. Tidiga utvärderingar gör att lärarna lättare kan upptäcka vilka elever som inte hänger med i undervisningen – och var man behöver sätta in stöd och hjälp.

Lärare och rektorer spelar en avgörande roll för skolans pedagogiska utveckling. Satsningen på förstelärare och lektorer måste återupptas. Den avbrutna satsningen försvårar rekrytering och möjlighet att behålla skickliga lärare. Möjligheten att göra karriär inom läraryrket måste stärkas. Rektorer och skolledare måste kunna fokusera på att vara pedagogiska ledare. Trygghet och studiero måste omfatta alla elever i skolan. Detta är extra viktigt i områden där utmaningarna är större.

Arbetsmarknad

Majoritetens 90-dagarsstrategi för unga är ett misslyckande. En bättre strategi för att få unga i arbete är att ge fler unga möjligheten till ett riktigt jobb. Det kan ske med olika former av lärlingssystem och yrkesintroduktion. Det är viktigt med samarbete med företag och andra organisationer i sysselsättningsarbetet. Genom sysselsättning bryts utanförskap och vägar in i samhället öppnas. Arbetet med att aktivt för människor från bidrag till jobb måste vara en prioriterad uppgift.

En funktionsnedsättning ska inte påverka ens möjligheter på arbetsmarknaden. Fler personer med funktionsnedsättning borde anställas av staden och personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjlighet som andra anställda att växa som medarbetare och utveckla sin kompetens och sitt ledarskap. Ett program bör tas fram för att kartlägga och åtgärda de utmaningar som personer med funktionsnedsättning möter i sin yrkesmässiga profession. Staden bör också samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjligheter till arbete för personer med funktionsnedsättning.